

Utrikesutskottets betänkande 2014/15:UU1

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Sammanfattning

Riksdagen har, med ändring av regeringens förslag i budgetpropositionen, beslutat att utgiftsramen för 2015 för utgiftsområde 5 Internationell samverkan ska vara 1 919 miljoner kronor.

Utskottet behandlar i detta betänkande proposition 2014/15:1 med förslag till anslag för 2015 och bemyndigande inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan och två motioner. Utskottet tillstyrker i betänkandet en gemensam partimotion från Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna och tillstyrker delvis proposition 2014/15:1 utgiftsområde 5 punkt 2. Utskottets förslag om anslag för budgetåret 2015 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan framgår av bilaga 3. En motion avstyrks.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

I ärendet finns en reservation (SD) och två särskilda yttranden (S, MP, V respektive M, C, FP, KD).

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Budgetprocessen i riksdagen.....	4
Rambeslutsprocessen.....	4
Uppföljning av regeringens resultatredovisning.....	4
Betänkandets disposition.....	5
Utskottets överväganden.....	5
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 5.....	5
Propositionen.....	5
Utskottets bedömning.....	6
Anslag inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan.....	7
Propositionen.....	7
Motionerna.....	9
Utskottets ställningstagande.....	10
Reservation.....	13
Anslag inom utgiftsområde 5 (SD).....	13
Särskilda yttranden.....	14
1. Anslag inom utgiftsområde 5 (S, MP, V).....	14
2. Anslag inom utgiftsområde 5 (M, C, FP, KD).....	15
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	16
Propositionen.....	16
Motioner från allmänna motionstiden 2014/15.....	16
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens anslagsförslag.....	17
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag.....	18
<i>Bilaga 4</i>	
Förslag till beslut om anslag för 2015 inom utgiftsområde 5	
Internationell samverkan.....	18
<i>Bilaga 5</i>	
Reservanternas anslagsförslag.....	19

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Anslag inom utgiftsområde 5

a) Anslagen för 2015

Riksdagen anvisar anslagen för 2015 inom utgiftsområde 5 enligt utskottets förslag i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2994 av Karin Enström m.fl. (M, C, FP, KD), bifaller delvis proposition 2014/15:1 utgiftsområde 5 punkt 2 och avslår motion 2014/15:2962 av Björn Söder m.fl. (SD).

b) Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:11 Samarbete inom Östersjöregionen besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 159 500 000 kronor 2016–2018. Därmed bifaller riksdagen proposition 2014/15:1 utgiftsområde 5 punkt 1.

Reservation (SD)

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Stockholm den 9 december 2014

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Karin Enström (M), Anna-Lena Sörenson (S), Hillevi Engström (M), Julia Kronlid (SD), Sofia Arkelsten (M), Katarina Köhler (S), Margareta Cederfelt (M), Pyry Niemi (S), Björn Söder (SD), Hans Linde (V), Sofia Damm (KD), Krister Örnfjäder (S), Pernilla Stålhammar (MP), Maria Weimer (FP), Carin Jämtin (S) och Ulrika Carlsson i Skövde (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2014/15:1 i de delar som gäller utgiftsområde 5 Internationell samverkan och motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2014. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Även förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Under beredningen av ärendet fick utskottet vid sammanträdet den 19 november 2014 en introduktion om verksamheten vid myndigheter och organ med finansiering från utgiftsområdena 5 och 7 i statsbudgeten. I fråga om myndigheter och organ inom utgiftsområde 5 medverkade följande personer: generaldirektör Christer Ahlström, Inspektionen för strategiska produkter (ISP), generaldirektör Annika Rembe, Svenska institutet, direktör Mats Karlsson, Utrikespolitiska institutet, och direktör Ian Anthony, Stockholms internationella fredsinstitut (SIPRI).

Vid utskottets sammanträde den 2 december 2014 lämnade utredaren Tomas Bertelman information om Försvarsdepartementets utredning Försvarspolitiskt samarbete – effektivitet, solidaritet, suveränitet (FÖ 2013:B).

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som summan av de utgifter som hör till utgiftsområdet högst får uppgå till (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Riksdagen har, med avslag på budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 finansplanen punkt 6) och bifall till den gemensamma partimotionen 2014/15:3002 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 3, bestämt utgiftsramen för 2015 för utgiftsområde 5 Internationell samverkan till 1 919 miljoner kronor (bet. 2014/15:FiU1, rskr. 2014/15:29).

I detta ärende ska utrikesutskottet föreslå riksdagen hur detta belopp ska fördelas på anslag inom utgiftsområdet. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett beslut (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens beredning av ärenden ingår uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens

uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Utskottet har mot den bakgrunden granskat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 5 i budgetpropositionen, vilken utgör ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlas de förslag i budgetpropositionen och de motioner som gäller anslag och bemyndigande inom utgiftsområde 5.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 5

Utskottets bedömning i korthet

Det är viktigt att kunna följa kopplingen mellan mål, gjorda insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag. En tydlig struktur på regeringens resultatredovisning och längre tidsserier underlättar utskottets möjlighet att bedöma de resultat av statliga insatser som regeringen redovisar. Det är viktigt att resultatredovisningen koncentreras till att redovisa resultat.

Propositionen

Riksdagen har beslutat om målet för utgiftsområde 5. Målet är att säkerställa Sveriges intressen i förbindelserna med andra länder.

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan består av elva anslag och omfattar frågor som gäller Sveriges förhållande till och överenskommelser med andra stater och internationella organisationer. Inom utgiftsområdet verkar två myndigheter: Inspektionen för strategiska produkter (ISP) och Svenska institutet.

Regeringen redovisar i propositionen resultatet av sina insatser och anger politikens inriktning för budgetåret 2015. Regeringen konstaterar att verksamheterna under detta utgiftsområde är av mycket olika karaktär. I många fall finns utöver medel från utgiftsområdet också annan finansiering, t.ex. från andra länder när det gäller medlemskap i internationella organisationer, basstöd till stiftelser och medel för vissa verksamheter hos

olika myndigheter under andra utgiftsområden. Detta gör att det är förenat med stora svårigheter att följa upp de olika verksamheterna med resultatindikatorer mot det övergripande målet.

I Sveriges internationella krishanteringspolitik ingår ett antal instrument, däribland deltagande i freds- och säkerhetsfrämjande insatser. Sådana insatser finansieras inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan, utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap och utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Regeringen bedömer i budgetpropositionen att de svenska bidragen till internationell krishantering har uppnått de uppställda målen, att de genomgående har motsvarat högt ställda förväntningar och att personalen har löst uppgifterna på ett bra sätt.

I budgetpropositionen redovisar regeringen sina bedömningsgrunder för de två myndigheterna under utgiftsområdet, ISP och Svenska institutet. ISP bedöms genomgående hålla en hög nivå i kvaliteten på sitt arbete i rollen som tillstånds- och tillsynsmyndighet inom exportkontrollområdet. I fråga om Svenska institutet bedömer regeringen att den Sverigefrämjande verksamheten har haft god effekt för att sprida information och kunskap om Sverige i utlandet.

Utskottets bedömning

Som en del i utskottens löpande uppföljning har utskottet granskat regeringens resultatredovisning inom utgiftsområde 5 i budgetpropositionen, vilken utgör ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Det pågår sedan flera år en dialog mellan riksdagen och regeringen om hur regeringens resultatredovisning kan förbättras. En utgångspunkt för detta är att det ska vara möjligt att följa kopplingen mellan mål, genomförda insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag.

Mot den bakgrunden vill utskottet betona att det är viktigt att strukturen på regeringens resultatredovisning är logisk och tydlig, då detta bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de får. Det är därför önskvärt att regeringens resultatredovisning koncentreras till att redovisa och bedöma faktiskt uppnådda resultat av genomförda statliga insatser i förhållande till målen och att sambandet mellan mål, resultat och regeringens budgetförslag tydligt framgår. Det är betydelsefullt att regeringen gör en sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen för riksdagsbundna mål. Det är vidare angeläget att resultatindikatorer speglar utvecklingen av resultat, inte omvärldsförändringar eller insatser, och att de redovisas med längre tidsserier där det är relevant. Redovisningar av resultatens långsiktiga utveckling över tid underlättar utskottets möjlighet att bedöma redovisade resultat. Slutligen vill utskottet peka på vikten av att resultatredovisningen innehåller sammanfattningar, hänvisningar, tidsserier, diagram och tabeller för att öka överskådligheten och utskottets möjlighet att följa resultatutvecklingen över tid.

Under det innevarande riksmötet kommer utskottet att i olika betänkanden närmare behandla flera av de ämnesområden som tas upp under utgiftsområde 5 i budgetpropositionen. Utskottet kan då komma att lämna ytterligare kommentarer till regeringens resultatredovisning och redogörelse för politikens inriktning.

Utskottet noterar i detta sammanhang att det av Riksrevisionens publikation Årlig rapport 2014 framgår att Riksrevisionen efter sin granskning av Svenska institutet har lämnat ett modifierat uttalande i form av en reservation, vilket innebär att Riksrevisionen bedömer att årsredovisningen, utöver de brister som beskrivs i uttalandet, ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild. Enligt Riksrevisionen har Svenska institutet överskridit sina befogenheter genom att ingå åtaganden till ett högre belopp än vad regeringen beslutat om för två anslagsposter. För ett anslag har bemyndiganderamen överskridits med 20 208 000 kronor och för ett annat anslag med 891 000 kronor. I övrigt har Riksrevisionen inte haft några invändningar inom utgiftsområdet.

Anslag inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:11 Samarbete inom Östersjöregionen besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 159 500 000 kronor 2016–2018.

Riksdagen bifaller en gemensam partimotion från Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna och bifaller delvis regeringens förslag om anslag inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt uppställningen i bilaga 3 i betänkandet samt avslår en motion.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs av kammaren efter endast en bordläggning.

Jämför reservation (SD) och särskilda yttrandena 1 (S, MP, V) och 2 (M, C, FP, KD).

Propositionen

För budgetåret 2015 föreslår regeringen i budgetpropositionen att riksdagen anvisar ramanslagen inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt den tabell som framgår av bilaga 3 till betänkandet (prop. punkt 2). Regeringen föreslår i budgetpropositionen också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:11 Samarbete inom Östersjöregionen besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 159 500 000 kronor 2016–2018 (prop. punkt 1).

Regeringen konstaterar i budgetpropositionen för 2015 att det budgetförslag som redovisas i propositionen har utformats under den korta tid som enligt riksdagsordningen står till en ny regerings förfogande. Det har inneburit att det inte har varit möjligt att göra en fullständig omarbetning av samtliga delar av budgeten i enlighet med regeringens politik.

Målet för utgiftsområde 5 Internationell samverkan är att säkerställa Sveriges intressen i förbindelserna med andra länder. Regeringen anger i propositionen politikens inriktning för budgetåret 2015.

Målsättningen för Sveriges deltagande i freds- och säkerhetsfrämjande insatser är att bidra till att förebygga, hantera och lösa kriser och konflikter samt att bidra till fredsbyggande. I grunden ligger försvaret av universella normer och värden som demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet, mänsklig värdighet och utveckling. Genom deltagandet främjar Sverige en världsordning som med sin grund i folkrätten bidrar till fred, frihet och försoning.

Målet för Sveriges deltagande i civila krishanteringsinsatser är att skapa förutsättningar för människor i konflikt- och postkonfliktsituationer att leva i fred, frihet, säkerhet och rättvisa. I internationella krishanteringsinsatser ska särskilt kvinnors och flickors roll och intressen beaktas.

Planeringen av internationella krishanteringsinsatser måste ta hänsyn till utvecklingen i omvärlden. En strävan är därför att bibehålla tillräcklig flexibilitet och handlingsfrihet för att kunna prioritera om, ändra inriktning och därigenom motsvara nya eller förändrade behov av insatser.

Det ligger i Sveriges intresse att även i fortsättningen bidra till såväl nya som etablerade insatser inom FN, EU, Nato och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Det är angeläget att ha en huvudsaklig inriktning som möjliggör ett långsiktigt engagemang i och bestående resultat av de olika insatserna.

Sverige har beredskap att bidra till militära krishanteringsinsatser i EU:s, FN:s och Natos regi och ska fortsätta att vara drivande i arbetet för att utveckla EU:s krishanteringsförmågor. Sveriges deltagande i pågående Natoinsatser minskar i bredd och omfattning. Förmågan att samverka med Nato ska bevaras inför eventuella framtida insatser, exempelvis genom deltagande i övningsverksamhet och utbyte av erfarenheter. Sverige ska inte söka medlemskap i Nato. Regeringen ska återkomma till riksdagen med en redovisning av hur man avser att utveckla partnerskapet med Nato.

Sverige ska i Afghanistan bidra till utbildnings- och rådgivningsinsatsen Resolute Support Mission (RSM) med syftet att stödja, utbilda och genomföra rådgivning till de afghanska säkerhetsstyrkorna. I fråga om Afrika söder om Sahara ska Sverige fortsätta att lämna omfattande bidrag till FN:s och EU:s krishanteringsinsatser i regionen. Bidraget från Sverige till insatser i Östeuropa kommer att öka med anledning av utvecklingen i Ukraina. Insatser fortsätter även på Västra Balkan samt i Mellanöstern och Centralasien.

Det är viktigt att Sverige kan bidra till att utveckla de internationella organisationernas metoder för olika former av freds- och säkerhetsfrämjande

samt fredsbyggande insatser. Sverige ska fortsätta sitt engagemang i FN:s fredsbyggande kommission och ska fortsätta att aktivt arbeta i internationella forum för att stärka genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. Under 2015 ska en ny nationell handlingsplan för resolution 1325 och dess efterföljare tas fram och därefter träda i kraft 2016.

Sverige ska fortsätta att verka för att fördjupa samarbetet inom EU:s östliga partnerskap och agera för att EU ska anta en europeisk global strategi. Vidare ska Sverige verka för en ytterligare förstärkning av det nordiska samarbetet på det utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska området. Att främja fred, säkerhet, mänskliga rättigheter och utveckling även på internet utgör en viktig del av Sveriges utrikespolitik.

Den övergripande målsättningen för svensk nedrustnings- och icke-spridningspolitik är att reducera, eliminera och förhindra spridning av massförstörelsevapen och att reglera, kontrollera och i vissa fall helt förbjuda konventionella vapen. Området är en hörnsten i svensk utrikespolitik och är prioriterat i svenskt FN-arbete. Sverige ska genom EU, tillsammans med andra likasinnade och genom nationellt arbete, delta aktivt i förhandlingar om internationella avtal på området, verka för att befintliga avtal genomförs och vid behov stärks samt verka för att så många länder som möjligt ansluter sig till avtalen.

Vad gäller exportkontroll av krigsmateriel ska Sverige fortsätta att verka för informationsutbyte och transparens i EU-arbetet inom ramen för EU:s gemensamma ståndpunkt om vapenexport. Regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag till en ny krigsmateriellagstiftning i syfte att skärpa exportkontrollen gentemot ickedemokratiska stater inklusive följdleveranser och konsulttjänster.

I propositionen redogör regeringen för Sveriges deltagande i internationella organisationer och samarbeten. Regeringen understryker att EU utgör det centrala forumet för svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Sverige är kandidat till en icke-permanent plats i FN:s säkerhetsråd för perioden 2017–2018. Ett arbete för att främja Sveriges kandidatur har inletts och kommer att intensifieras. Sverige driver tillsammans med övriga nordiska länder ett arbete för att förändra och modernisera strukturen på det nordiska arbetet.

Regeringen konstaterar att det författningsstyrda konsulära biståndet är en kärnverksamhet inom utrikesförvaltningen. Inom Sverigefrämjandet kommer fokus att läggas på aktiviteter inom de fyra svenska profilområden som identifierats i Sverigebildsstrategin: kreativitet, innovation, hållbarhet och samhälle. En strategi för Östersjösamarbetet ska utarbetas i syfte att stärka verksamheten.

Motionerna

Anslag inom utgiftsområde 5

Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna understryker i den gemensamma partimotionen 2014/15:2994 av Karin

Enström m.fl. att Sverige och EU i sin utrikespolitik ska fortsätta att verka för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Sverige ska fortsätta att stärka samarbetet med våra nordiska och baltiska grannländer. FN ska även i framtiden vara en hörnsten i svensk utrikespolitik. Sverige ska fortsätta att vara redo att delta med militära förmågor i fredsfrämjande insatser runt om i världen under ledning av FN, EU eller Nato. I den aktuella motionen beklagar de fyra partierna att regeringen har sänkt ambitionsnivån när det gäller internationell samverkan och föreslår att anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande insatser förstärks med 20 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Sverigedemokraterna slår i kommittémotion 2014/15:2962 av Björn Söder m.fl. fast att FN, Europarådet och OSSE, där Sverige är medlem, är viktiga för samarbete kring fred och säkerhet samt dialog kring folkrättsliga frågor. Det finns enligt partiet ett särskilt ömsesidigt förtroende och särskilda gemensamma intressen mellan Sverige och våra grannländer i Europa. Detta gäller i synnerhet våra nordiska grannländer där vårt samarbete bör utvecklas ännu mer i framtiden. Detta gäller inte enbart kulturellt utbyte och liknande utan även samarbete inom samhällsskydd och beredskap samt försvarspolitik. Sverigedemokraterna föreslår att anslaget 1:3 Nordiskt samarbete tillförs ytterligare 10 000 000 kronor utöver regeringens förslag.

Utskottets ställningstagande

Anslag inom utgiftsområde 5

Som framgått tidigare i betänkandet har riksdagen, med avslag på budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 finansplanen punkt 6) och bifall till den gemensamma partimotionen 2014/15:3002 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 3, bestämt utgiftsramen för 2015 för utgiftsområde 5 Internationell samverkan till det belopp som föreslogs i den nämnda motionen. Riksdagens beslut, som fattades den 3 december, innebär att ramen för utgiftsområde 5 uppgår till 1 919 062 000 kronor (bet. 2014/15:FiU1, rskr. 2014/15:29).

Utskottet understryker betydelsen av de grundläggande universella normer som är bindande för alla världens stater. Genom medverkan i internationellt samarbete inklusive internationell krishantering och annan freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet kan Sverige bidra till att förebygga, hantera och lösa kriser och konflikter och bidra till fredsbyggande. Sverige och EU ska fortsätta att verka för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer i en alltmer globaliserad värld där sådana värden ofta ifrågasätts.

Utskottet värdesätter att Sverige har varit pådrivande för att utveckla EU:s östliga partnerskap och avser att verka för att fördjupa detta samarbete när det gäller unionens gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Sverige ska fortsätta att bidra till utvecklingen av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik och ska vara pådrivande när det gäller utvecklingen av EU

som global aktör. Utskottet konstaterar att ambitionen är att Europeiska rådet under 2015 ska anta en strategi för unionens globala agerande.

Utskottet delar regeringens uppfattning att Sverige ska vara en aktiv kraft i FN. Förmågan hos FN-systemet att hantera freds- och statsbyggande måste alltså stärkas. Sverige måste fortsätta att betona en effektiv användning av FN:s resurser samt frågor om resultatstyrning, ansvarsutkrävande, öppenhet, revision och granskning. Utskottet välkomnar att regeringen aviserar ett fortsatt svenskt engagemang i FN:s fredsbyggande kommission och avser att aktivt verka i internationella forum för ett genomförande av FN:s säkerhetsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet samt senare FN-resolutioner med likartad inriktning.

Sverige kandiderar till en plats i FN:s säkerhetsråd för perioden 2017–2018. Utskottet ser positivt på att arbetet för att främja Sveriges kandidatur har inletts och kommer att intensifieras. Enligt utskottet skulle en plats i säkerhetsrådet ge en unik möjlighet för Sverige att bidra till att förebygga, hantera och lösa kriser och konflikter och att bidra till fredsbyggande.

Utskottet konstaterar att Sverige i september 2014 slöt ett samförståndsavtal med Nato om värdlandsstöd. Sverige ska fortsätta att vara redo att delta med militära förmågor i fredsfrämjande insatser runt om i världen under ledning av FN, EU eller Nato. Förmågan till samverkan med Nato ska fortsätta att utvecklas för att Sverige ska vara väl rustat inför eventuella framtida insatser, exempelvis genom deltagande i övningsverksamhet och utbyte av erfarenheter. Det är angeläget att regeringen snarast återkommer till riksdagen med en redovisning av hur man avser att utveckla partnerskapet med Nato. Den utredning av Tomas Bertelman om Sveriges militära samarbeten som efterfrågades av bl.a. Försvarsberedningen har nyligen redovisats. Utredningen sätter fokus på centrala frågor om Sveriges säkerhetspolitiska vägval.

Det är enligt utskottet värdefullt att regeringen aktivt arbetar för att förändra, modernisera och fördjupa samarbetet inom Nordiska ministerrådet. Det finns, som konstateras i budgetpropositionen, ett stort internationellt intresse för Norden och det nordiska samarbetet.

Som nämnts ovan beslutade riksdagen den 3 december att ramen för utgiftsområde 5 för budgetåret 2015 ska uppgå till 1 919 062 000 kronor.

Innan ett utskott helt eller delvis tillstyrker ett motionsförslag om att riksdagen ska anta en lag eller väcker ett sådant förslag genom ett utskottsinitiativ ska utskottet enligt 10 kap. 4§ riksdagsordningen ha hämtat in behövliga upplysningar och yttranden om inte utskottet finner synnerliga skäl mot det. Detta gäller också för förslag som påverkar statens budget. Om utskottet inte har inhämtat upplysningar eller yttranden, ska utskottet i sitt betänkande redovisa skälen för detta. Innan ett utskott helt eller delvis tillstyrker ett motionsförslag eller väcker ett förslag genom ett utskottsinitiativ ska finansutskottet ges tillfälle att yttra sig om förslaget kan innebära mer betydande framtida återverkningar på de offentliga utgifterna och inkomsterna.

Utskottet välkomnar riksdagens beslut om ram för utgiftsområde 5, vilket innebär att ytterligare 20 000 000 kronor tillförs utgiftsområdet jämfört med regeringens förslag i budgetpropositionen för 2015. Utskottet förordar att medlen tillförs anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet som enligt förslaget i budgetpropositionen skulle uppgå till 138 287 000 kronor. Anslagsförstärkningen om 20 000 000 kronor innebär enligt utskottet ökade möjligheter för Sverige att bidra till freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet. Utskottet noterar att frågan om storleken på anslaget 1:2 i månadsskiftet november–december 2014 var föremål för en skriftlig fråga med åtföljande frågesvar. Utskottet bedömer att medelstillskottet är av så begränsad omfattning att det inte finns behov av att hämta in upplysningar eller yttranden.

Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet den gemensamma partimotionen 2014/15:2994 (M, C, FP, KD), tillstyrker delvis proposition 2014/15:1 utgiftsområde 5 punkt 2 och avstyrker motion 2014/15:2962 (SD). Utskottets förslag om anslag för budgetåret 2015 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan framgår av bilaga 3.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag om ett bemyndigande att under 2015 för anslaget 1:11 Samarbete inom Östersjöregionen besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 159 500 000 kronor 2016–2018, vilket innebär att utskottet tillstyrker punkt 1 i propositionen.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Reservation

Anslag inom utgiftsområde 5 (SD)

av Julia Kronlid (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

a) Anslagen för 2015

Riksdagen anvisar anslagen för 2015 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt reservanternas förslag i bilaga 4 i betänkandet. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2962 av Björn Söder m.fl. (SD),

bifaller delvis proposition 2014/15:1 utgiftsområde 5 punkt 2 och avslår motion

2014/15:2994 av Karin Enström m.fl. (M, C, FP, KD).

b) Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

=Utskottet.

Ställningstagande

Sveriges samarbeten med omvärlden ska vila på en grund av ömsesidigt förtroende, hållbara ekonomiska överväganden och gemensamma intressen. Utgiftsområde 5 Internationell samverkan sträcker sig över ett stort antal områden. Ett av dessa är Sveriges medlemskap i internationella organisationer som FN, Europarådet och OSSE. Dessa organisationer är viktiga för samarbetet kring fred och säkerhet samt för dialogen kring olika folkrättsliga frågor.

Det finns ett särskilt ömsesidigt förtroende och särskilda gemensamma intressen mellan Sverige och våra grannationer i Europa. Vår positiva syn på våra europeiska grannländer i allmänhet gäller i synnerhet våra nordiska grannar. Med dessa länder har vi en lång gemensam historia, och vi delar med dem dessutom ett intresse av att framgångsrikt kunna möta kommande utmaningar i vårt närområde. Därför bör Sveriges samarbeten med de nordiska länderna utvecklas ännu mer, och inte enbart avse kulturellt utbyte och liknande utan även framtida säkerhets- och försvarspolitiska utmaningar. Nordiska samarbeten inom områdena samhällsskydd och beredskap är välkomna, liksom försvarspolitiska samarbeten som Nordefco. Anslaget 1:3 Nordiskt samarbete bör tillföras 10 miljoner kronor.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 5 (S, MP, V)

Kenneth G Forslund (S), Anna-Lena Sörenson (S), Katarina Köhler (S), Pyry Niemi (S), Hans Linde (V), Krister Örnfjäder (S), Pernilla Stålhammar (MP) och Carin Jämtin (S) anför:

Ett Sverige som håller ihop

Sverige ska vara en global förebild, i vår utveckling, vår jämlikhet, vår jämställdhet och vårt ledarskap i klimatomställningen. Ett land som kännetecknas av alla människors lika värde, självförtroende, solidaritet och tron på att framtiden går att förändra. Sverige ska vara en ledande och inspirerande kraft i världen. Där vi investerar gemensamt i människor och miljö, i kunskap och konkurrenskraft, i trygghet i nuet och hopp inför framtiden. Där vi brygger över klyftor och där alla barn har möjligheter att förverkliga sin fulla potential. Vi kommer alltid att stå upp för ett öppet och humant samhälle!

Sverige befinner sig på flera viktiga områden i ett allvarligt läge. Arbetslösheten har bitit sig fast på höga nivåer. Överskott har vänts till underskott. Skolresultaten rasar och välfärden uppvisar stora brister. Klyftorna växer och ojämställdheten mellan kvinnor och män består. De sänkta klimatambitionerna och oviljan att med kraft ställa om till miljövänlig produktion riskerar vår natur, människors hälsa och Sveriges ekonomiska utveckling.

För tredje gången av tre möjliga efterlämnar en borgerlig regering stora hål i statens finanser. Ofinansierade skattesänkningar har bidragit till att underskotten i de offentliga finanserna har vuxit år efter år, även när konjunkturen stärkts. Överskottsmålet nås inte. Nu ska underskotten steg för steg pressas tillbaka, så att Sverige inte längre bryter mot det finanspolitiska ramverket. Därför finansieras nya reformer fullt ut i den rödgröna budgeten.

En politik för fler jobb, präglad av både social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet, ger ökad sammanhållning och är avgörande för Sveriges utveckling. Sverige ska ha en välfärd att lita på. Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män ska minska. Sverige ska vara ett land som håller ihop.

Det är olyckligt och allvarligt att en riksdagsmajoritet bestående av de tidigare regeringspartierna och Sverigedemokraterna har avvisat ett budgetförslag med denna inriktning, till förmån för ett alternativ som fortsätter på en väg som väljarna sade nej till vid valet den 14 september. Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet ser fördelningen inom utgiftsområde 5 som en del av budgetpropositionens förslag som en helhet. Vi vill se följande inriktning av politiken inom utgiftsområdet.

Anslag inom utgiftsområde 5

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet anser att regeringens och Vänsterpartiets gemensamma förslag till medelstilldelning är väl avvägt

och står bakom regeringens förslag i budgetpropositionen om anslag inom utgiftsområde 5.

2. Anslag inom utgiftsområde 5 (M, C, FP, KD)

Karin Enström (M), Hillevi Engström (M), Sofia Arkelsten (M), Margareta Cederfelt (M), Sofia Damm (KD), Maria Weimer (FP) och Ulrika Carlsson i Skövde (C) anför:

Den utredning av Tomas Bertelman om Sveriges militära samarbeten som efterfrågades av bl.a. Försvarsberedningen har nyligen redovisats. Utredningen sätter fokus på den centrala frågan om Sveriges säkerhetspolitiska vägval. En viktig slutsats som Bertelman drar är att ett Natomedlemskap bör utredas. En sådan utredning bör innefatta en djupare analys för att säkerställa hållbara säkerhetspolitiska svar för framtiden. Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna anser att regeringen bör tillsätta en sådan utredning inom kort.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2014/15:1 Budgetproposition för 2015 utgiftsområde 5:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:11 Samarbete inom Östersjöregionen besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 159 500 000 kronor 2016–2018 (avsnitt 2.6.11).
2. Riksdagen anvisar för budgetåret 2015 ramanslagen under utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt följande uppställning.

Motioner från allmänna motionstiden 2014/15

2014/15:2962 av Björn Söder m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2015 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt förslaget i tabell 1.

2014/15:2994 av Karin Enström m.fl. (M, C, FP, KD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2015 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen M, C, FP, KD		SD
1:1	Avgifter till internationella organisationer	1 328 554			
1:2	Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	138 287	+20 000		
1:3	Nordiskt samarbete	13 595			+10 000
1:4	Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet	3 826			
1:5	Inspektionen för strategiska produkter	30 242			
1:6	Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik, nedrustning och icke- spridning	44 945			
1:7	Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI)	24 402			
1:8	Bidrag till Utrikespolitiska institutet (UI)	15 675			
1:9	Svenska institutet	96 346			
1:10	Information om Sverige i utlandet	14 475			
1:11	Samarbete inom Östersjöregionen	188 715			
Summa för utgiftsområdet		1 899 062	+20 000		+10 000

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2015 inom
utgiftsområde 5 Internationell samverkan*Tusental kronor*

Ramanslag		Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1	Avgifter till internationella organisationer	±0	1 328 554
1:2	Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	+20 000	158 287
1:3	Nordiskt samarbete	±0	13 595
1:4	Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet	±0	3 826
1:5	Inspektionen för strategiska produkter	±0	30 242
1:6	Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik, nedrustning och icke-spridning	±0	44 945
1:7	Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI)	±0	24 402
1:8	Bidrag till Utrikespolitiska institutet (UI)	±0	15 675
1:9	Svenska institutet	±0	96 346
1:10	Information om Sverige i utlandet	±0	14 475
1:11	Samarbete inom Östersjöregionen	±0	188 715
Summa för utgiftsområdet		+20 000	1 919 062

Reservanternas anslagsförslag

Reservation 1, (SD)

Förslag till beslut om anslag för 2015 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Tusental kronor

Ramanslag		Avvikelse från utskottet	Reservanternas förslag
1:1	Avgifter till internationella organisationer	±0	1 328 554
1:2	Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	±0	138 287
1:3	Nordiskt samarbete	+10 000	23 595
1:4	Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet	±0	3 826
1:5	Inspektionen för strategiska produkter	±0	30 242
1:6	Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik, nedrustning och icke-spridning	±0	44 945
1:7	Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI)	±0	24 402
1:8	Bidrag till Utrikespolitiska institutet (UI)	±0	15 675
1:9	Svenska institutet	±0	96 346
1:10	Information om Sverige i utlandet	±0	14 475
1:11	Samarbete inom Östersjöregionen	±0	188 715
Summa för utgiftsområdet		+10 000	1 909 062